

Informace ze zdravotnictví kraje Vysočina

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Jihlava
25. 7. 2007

4

Psychiatrie vč. AT - návykových nemocí a sexuologie - činnost oboru v kraji Vysočina v roce 2006

*Psychiatry incl. Alcohol and Drugs Guidance Centres and Sexology - Activity
in Branch in the Region Vysočina in 2006*

Souhrn

Informace ze zdravotnictví kraje o činnosti oboru psychiatrie včetně AT – návykových nemocí a sexuologie v kraji Vysočina v roce 2006 obsahuje údaje o ambulantní péči z oblasti sítě zdravotnických zařízení, personálního zajištění, činnosti a stručný přehled pacientů podle užívané psychoaktivní látky. Údaje jsou členěny dle druhu zdravotnického zařízení a dle území. Informace obsahuje dále údaje o lůžkových psychiatrických zařízeních.

Summary

Information on health service activity in the branch of psychiatry including alcohol and drugs guidance centres and sexology in the region Vysočina in 2006 contains data about out-patient care, in particular, about health service network, personnel capacity, activity and a brief overview of patients by used psychoactive substance. Data are presented by type of health establishment and by territory. Information contains also data concerning bed psychiatric departments of hospitals and psychiatric institutes.

Podkladem pro zpracování dat byly roční výkazy, které vyplňují všechna ambulantní oddělení (pracoviště) oboru psychiatrie včetně AT - návykových nemocí, sexuologie a psychotherapeutické stacionáře všech resortů bez ohledu na zřizovatele. Údaje o lůžkové péči byly převzaty z výkazů o lůžkovém fondu. Výkazy byly součástí Programu statistických zjišťování v ČR na rok 2006 a jsou vystaveny na internetových stránkách www.uzis.cz [NZIS/Výkazy2006]. Program byl sestaven v souladu se zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Zpravodajskou povinnost splnila všechna zdravotnická zařízení. Údaje pro výpočty relací na obyvatelstvo byly získány z dostupných materiálů ČSÚ.

IZK o činnosti oboru psychiatrie včetně AT a sexuologie jsou dostupné na internetových stránkách ústavu v části Rychlé informace.

Na mapce je znázorněna síť obcí, ve kterých byla k 31. 12. 2006 zdravotnická zařízení poskytující ambulantní a lůžkovou psychiatrickou péči v kraji. Jsou zde zahrnuta i místa odloučených pracovišť, naopak znázorněna nejsou místa pracovišť, která během roku ukončila činnost.

Zdravotní péči v oboru psychiatrie včetně AT - návykových nemocí a sexuologie zabezpečovalo koncem roku 31 ambulantních pracovišť. Pracovalo v nich 23,11 lékařů psychiatrů (z toho 0,10 smluvních), 3,35 psychologů (z toho 1,00 smluvních) a 11,55 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí (dále ZPBD). Pracovníci jsou vždy uváděni v tzv. přepočteném počtu, což je souhrn úvazků včetně smluvních

pracovníků. Na 100 000 obyvatel kraje připadali 4,5 lékaři, vzhledem k ČR (7,0) je tento stav dlouhodobě podprůměrný. Porovnání mezi okresy u tohoto oboru by nebylo zcela objektivní, neboť psychiatři mají často ambulance v několika okresech, ale veškerou činnost vykazují tam, kde sídlí právní subjekt. Nejvíce zařízení i lékařů poskytujících psychiatrickou péči lze najít v místech, kde se nacházejí psychiatrické léčebny poskytující i ambulantní péči.

Psychiatři lékaři vykazali celkem 100 812 ambulantních ošetření-vyšetření (dále jen ošetření), z toho 18 999 prvních ošetření, neboli léčených pacientů. Nejvíce ošetření (83 %) poskytli v samostatných ordinacích lékařů specialistů. Nejvytíženější však byli lékaři v ostatních ambulantních zařízeních, kde na 1 lékaře připadlo jak nejvíce ošetření (6 342), tak i léčených pacientů (1 112). Každý pacient navštívil během roku psychiatrickou ambulanci v průměru 5,3krát, tato hodnota je o 9 % nižší než hodnota pro ČR (5,8). Od roku 2000 došlo k nárůstu počtu ošetření zhruba o třetinu.

I v tomto roce se potvrdilo, že psychiatrickou pomoc vyhledávají častěji ženy (61 % ošetření i prvních ošetření) než muži a to nejen na Vysočině, ale i v celé ČR (60 %). Děti do 14 let byla z celkového počtu ošetřených necelá 2 % (ČR více jak 3 %) a z prvně ošetřených se pohyboval podíl dětí tohoto věku mezi 2 % až 3 % (ČR 5 %). Děti nejčastěji navštěvovaly psychiatry v okrese Havlíčkův Brod a Pelhřimov (4 % a 3 % z ošetření celkem a 5 % a 4 % z prvních ošetření). Důvodem může být skutečnost, že psychiatrická péče je zde poskytována i dětem z Výchovného ústavu pro mládež v Černovicích.

Psychické zdraví obyvatel Vysočiny zůstává stále na dobré úrovni. Svědčí o tom výrazně nižší počty ambulantních psychiatrických ošetření, v kraji bylo poskytnuto na 10 000 obyvatel 372 prvních ošetření, zatímco v ČR 447. Těchto ošetření bylo navíc nejvíce v okresech, kde sídlí psychiatrické léčebny nebo lůžková zařízení s psychiatrickým oddělením, jejichž působnost je vysoce nadregionální.

Na výkazu jsou sledovány vybrané skupiny onemocnění, kde jednotkou zjišťování je diagnóza. Pacient zde může být započítán tolikrát, pro kolik onemocnění byl ve sledovaném roce prvně ošetřen. V tomto roce byly, stejně jako v celé republice, nejčastější příčinou vyhledání lékařské pomoci neurotické poruchy, kde v přepočtu na 10 000 obyvatel připadalo 122 léčených pacientů (ČR 183). Na druhé místo se vrátily afektivní poruchy se 114 léčenými pacienty (ČR 91). Meziročně se nepatrně zvýšil počet pacientů léčených pro poruchy vyvolané psychoaktivními látkami. U poruch vyvolaných alkoholem to bylo v přepočtu na 10 000 obyvatel o 1 pacienta, z 18 na 19, u ostatních psychoaktivních látek rovněž o 1 pacienta, ze 4 na 5. Tyto hodnoty ale stále zůstávají hluboko pod republikovými hodnotami (26, 12), a to i přesto, že se zde na tato onemocnění často léčí pacienti i z jiných krajů. Také počet léčených pacientů pro vývojové poruchy v dětství a adolescenci na 10 000 obyvatel ve věku 0–19 let se meziročně zvýšil na 52, to je o 3, ale stále dosahoval pouze poloviční hodnoty pro ČR (99). Výrazný pokles pacientů ošetřených pro sexuální dysfunkci v kraji byl ovlivněn i poklesem zájmu pacientů o předepisování viagry.

Meziročně se opět zvýšil počet pacientů „živé“ kartotéky, to je těch, kteří se aktivně krátkodobě či dlouhodobě léčí, nebo jsou sledovaní zdravotně a sociálně v průběhu roku pro užívání některé psychoaktivní látky. Každý pacient je uveden pouze jednou podle převládající užívané látky. Počet léčených alkoholiků mírně vzrostl (na 23 obyvatel z 10 000, ČR 26). Největší problémy s ním měli muži a ženy ve věku od 40–64 let (41 z 10 000). Se závislostí na alkoholu se léčilo 78 % sledovaných. Mírně se zvýšil i počet pacientů užívajících drogy, na 10 000 obyvatel připadlo 6 narkomanů oproti 5 v roce 2005. Přesto zůstává situace v kraji v porovnání s ČR (17) příznivá. Na droze závislých jich bylo 60 %. Drogy nejčastěji konzumovala mládež od 15–19 let (36 na 10 000 obyvatel uváděného věku), tato hodnota se nepříjemně přiblížila republikovému průměru (40).

Z celkového počtu byly téměř tři čtvrtiny dívek. Velký podíl na tom mohou mít chovanky v kraji sídlícího výchovného ústavu pro dívky.

V kraji sídlí tři psychiatrické léčebny (dále PL), z toho jedna dětská a jedno lůžkové zařízení poskytující psychiatrickou péči. Data tohoto zařízení jsou započítána v tab. č. 5 do údajů o odborných léčebných ústavech. Všechna uvedená lůžková zařízení slouží obyvatelům daleko širší spádové oblasti než je kraj Vysočina. Průměrný počet lůžek na psychiatrických odděleních léčeben v kraji (1 560) tvořil více jak šestinu z průměrného počtu lůžek v celé republice (9 243). Na psychiatrických odděleních bylo hospitalizováno 5 528 pacientů. Na 100 lůžek připadalo 4,77 lékařů (ČR 5,13). Průměrná ošetrovací doba činila 93 dny a byla delší než v ČR (76).

Nově je od roku 2005 sledována činnost denních psychoterapeutických stacionářů s programy pro ambulantní i hospitalizované pacienty. V kraji byly 2, oba při PL, disponovaly 41 místy, k 31. 12. v nich pracovalo 0,38 lékařů, o 1,00 méně než v minulém roce, a 2,00 psychologové. V průběhu roku je navštěvovalo 177 pacientů.

Značky v tabulkách

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Zpracovala: Irena Fišarová
ÚZIS ČR, Krajský odbor Vysočina
Benešova 21, 586 01 Jihlava
tel.: 567 563 693
e-mail: fišarova@uzis.cz, <http://www.uzis.cz>

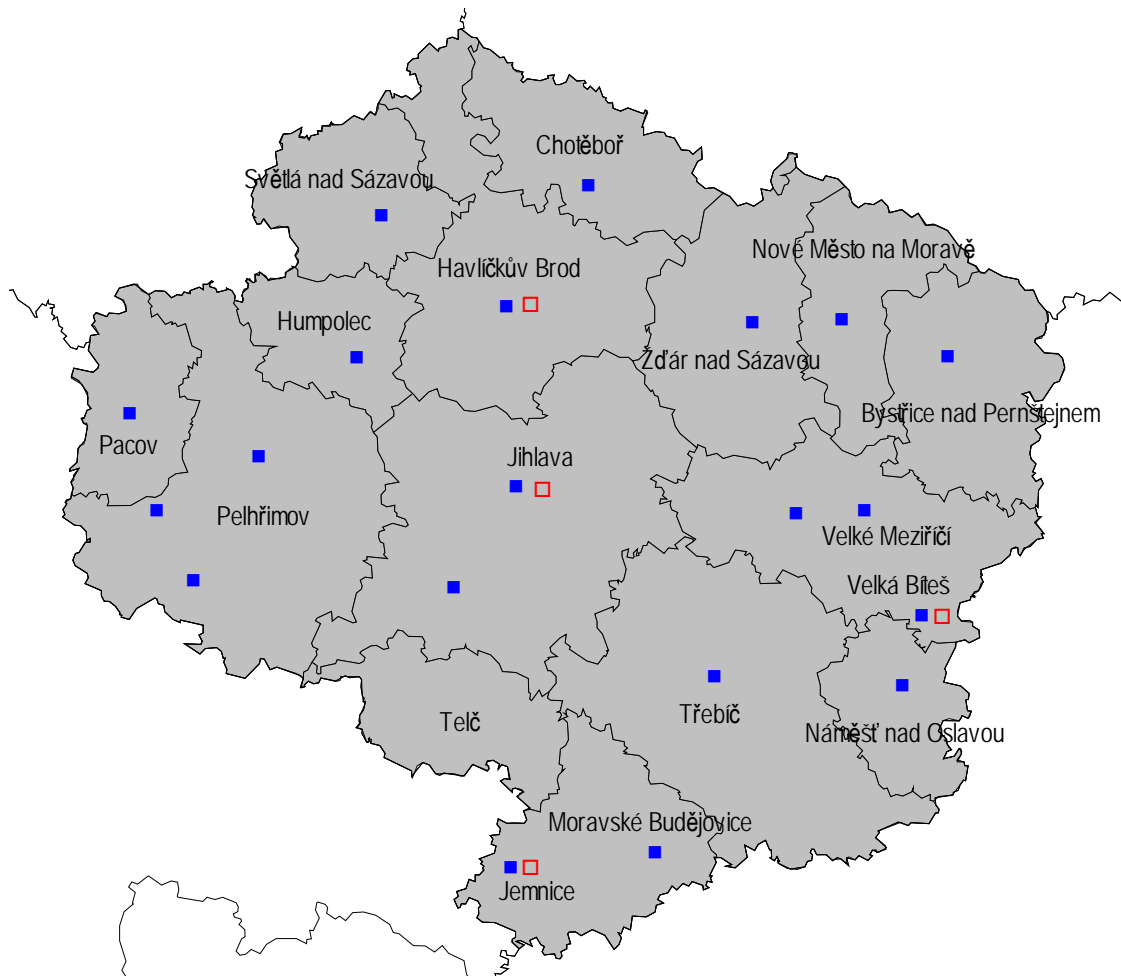
**Personální zajištění ambulantní péče dle poskytovatele péče
a dle územních celků**

	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾			
		lékaři		psycho- logové	ZPBD ²⁾
		celkem	z toho psychiatři		
dle poskytovatele péče					
Ambulantní část lůžkových ZZ	5	3,28	3,28	2,35	2,25
Samostatná ordinace lékaře specialisty	22	18,90	18,90	1,00	8,10
Ostatní ambulantní zařízení	4	0,93	0,93	-	1,20
Kraj celkem	31	23,11	23,11	3,35	11,55
dle území (okresů)					
Havlíčkův Brod	8	5,11	5,11	1,20	3,10
Jihlava	8	6,70	6,70	0,95	1,25
Pelhřimov	4	3,10	3,10	-	1,20
Třebíč	7	5,50	5,50	1,20	3,50
Žďár nad Sázavou	4	2,70	2,70	-	2,50
Kraj celkem	31	23,11	23,11	3,35	11,55
ČR	763	720,13	691,04	75,35	396,81

¹⁾ Součet úvazků, vč. smluvních

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních § 5 - § 21

Sít' ordinací poskytujících ambulantní a lůžkovou péči v oboru psychiatrie vč. AT a sexuologie v kraje Vysočina k 31.12.2006 dle ORP ^{*)}

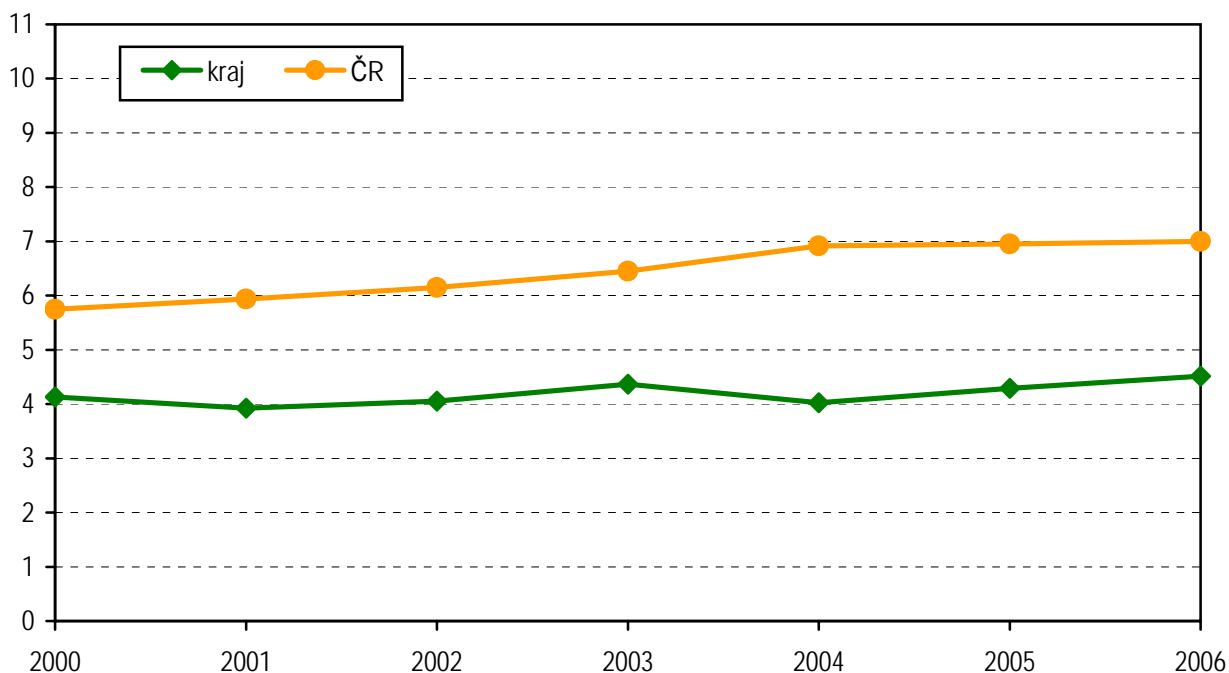
■ - obce se sídly ambulantních zařízení (uvedeno včetně detašovaných pracovišť)

□ - obec se sídlem lůžkového zařízení

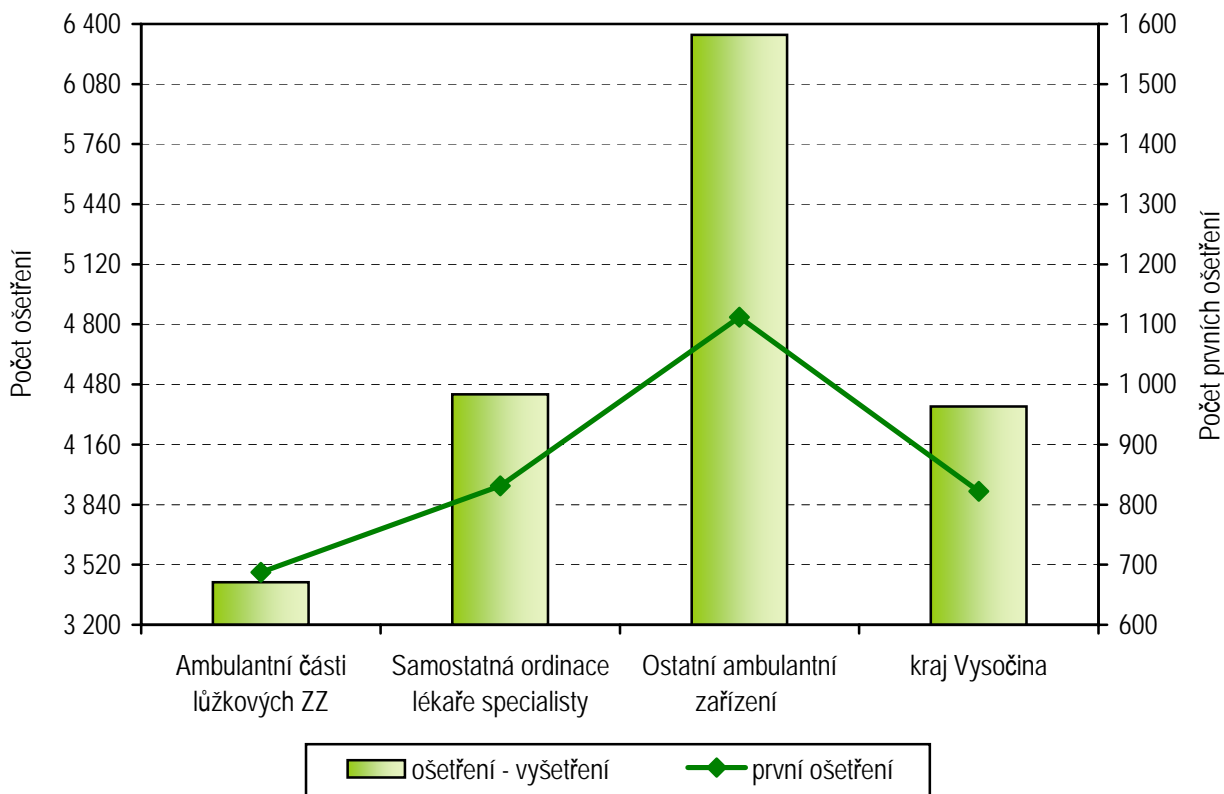
^{*)} správní obvod obce s rozšířenou působností

Jihlava - název správního obvodu obce s rozšířenou působností

Počet lékařů na 100 000 obyvatel v letech 2000 - 2006

Počet ošetření - vyšetření a prvních ošetření na 1 lékaře dle druhu zdravotnického zařízení

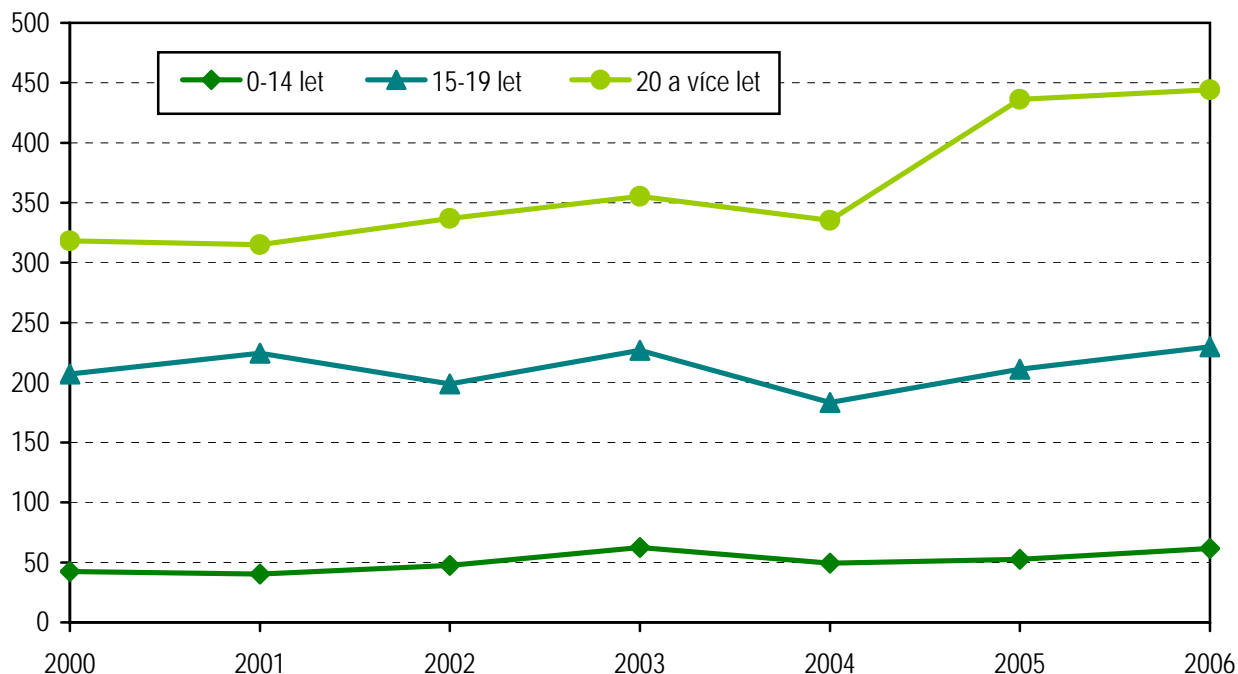
Ambulantní péče (počty ošetření - vyšetření) dle území

Území, okres	Počet ošetření - vyšetření			Počet prvních ošetření ¹⁾			Počet ošetření - vyšetření na 1 léčeného pacienta
	celkem	z toho žen (%)	z toho dětí ²⁾ (%)	celkem	z toho žen (%)	z toho dětí ²⁾ (%)	
Havlíčkův Brod	23 030	63,06	4,21	4 540	64,01	5,37	5,07
Jihlava	30 673	60,80	0,75	4 896	61,23	1,21	6,26
Pelhřimov	12 635	63,67	2,77	2 889	62,03	4,05	4,37
Třebíč	20 137	60,86	1,00	4 332	57,55	0,97	4,65
Žďár nad Sázavou	14 337	57,23	0,21	2 342	62,25	0,73	6,12
kraj Vysočina	100 812	61,18	1,77	18 999	61,30	2,52	5,31
ČR	2 662 302	60,18	3,36	458 500	59,01	4,93	5,81

¹⁾ Počet prvních ošetření v daném roce odpovídá počtu léčených pacientů v daném roce

²⁾ Osoby ve věku 0-14 let

Počet léčených pacientů dle věku na 10 000 obyvatel dané věkové skupiny

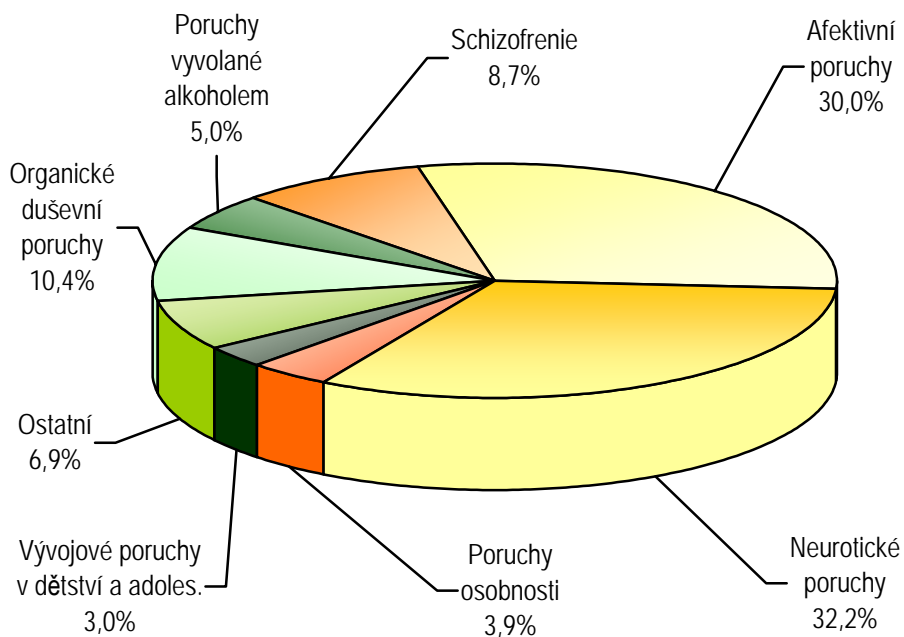
Léčení pacienti*) pro vybraná onemocnění

Vybraná onemocnění (diagnóza MKN-10)	Počet prvních ošetření pro vybrané onemocnění		
	kraj Vysočina absolutně	na 10 000 obyvatel ¹⁾	
		kraj Vysočina	ČR
Organické duševní poruchy (F00-F09)	2 022	39,56	49,08
Poruchy vyvolané alkoholem (F10)	970	18,98	25,97
Poruchy vyvolané ostatními psychoaktivními látkami (F11-F19)	262	5,13	12,31
Schizofrenie (F20-F29)	1 682	32,91	40,56
Afektivní poruchy (F30-F39)	5 820	113,87	91,20
Neurotické poruchy (F40-F48, F50-F59)	6 253	122,34	182,79
Poruchy osobnosti (F60-F63, F68-F69)	765	14,97	25,74
Sexuální poruchy, deviace (F64-F66)	164	3,21	3,35
Mentální retardace (F70-F79)	897	17,55	17,10
Vývojové poruchy v dětství a adolescenci (F80-F98)	584	52,11	98,61
Neurčená duševní porucha (F99)	12	0,23	2,16
Neplodnost (N46, N97)	-	-	3,04

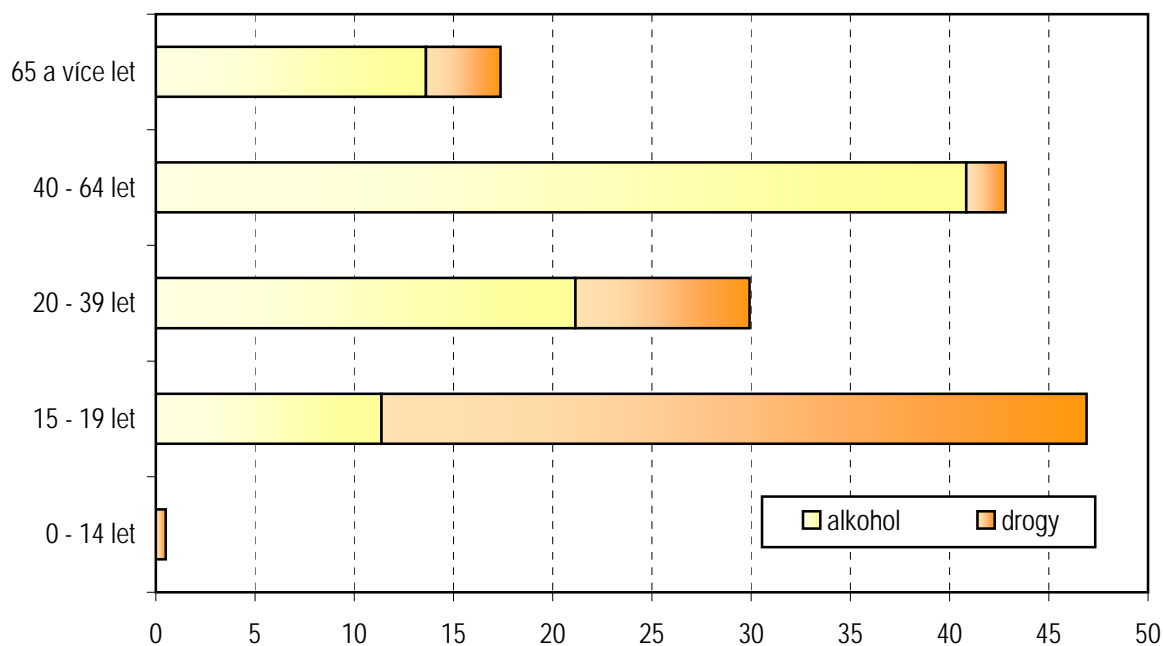
*) Počet prvních ošetření pro danou diagnózu (pacient může být započítán tolikrát, pro kolik onemocnění byl prvně ošetřen)

¹⁾ U onemocnění vývojové poruchy v dětství a adolescenci je přepočítáno na 10 000 obyvatel ve věku 0-19 let

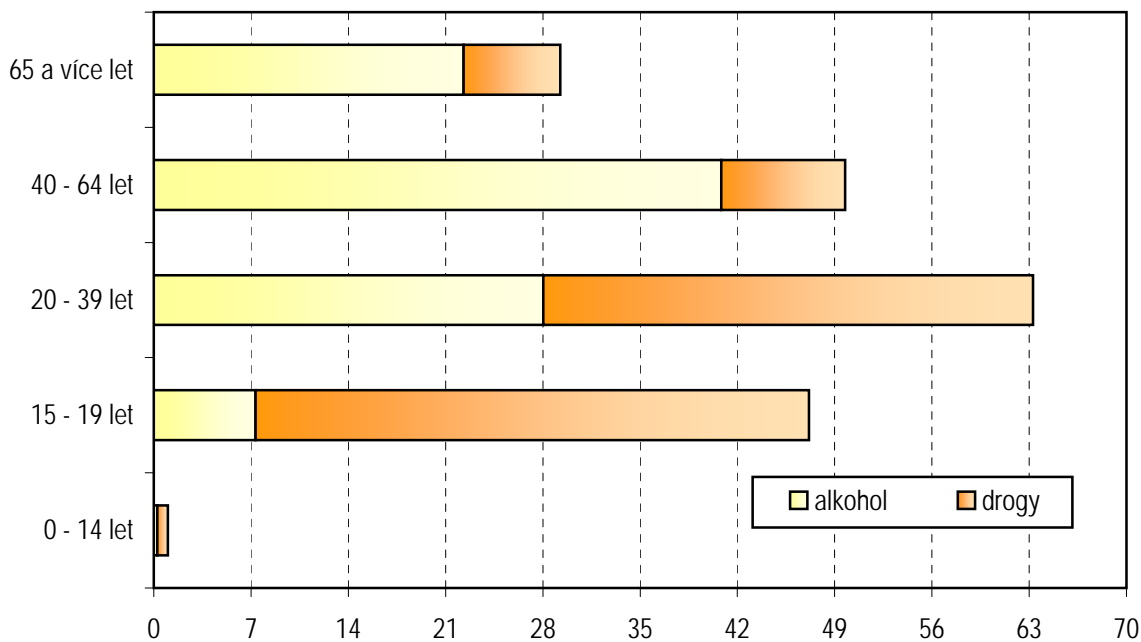
Struktura prvních ošetření pro vybraná onemocnění

**Pacienti ambulantních pracovišť AT
dle užívané psychoaktivní látky na 10 000 obyvatel
dané věkové skupiny v kraji Vysočina**

**Pacienti ambulantních pracovišť AT
dle užívané psychoaktivní látky na 10 000 obyvatel
dané věkové skupiny v ČR**

Využívání lůžkového fondu odborných léčebných ústavů (OLÚ) a zatížení zdravotnických pracovníků

Ukazatel	psychiatrie	psychiatrie	dětská psychiatrie	gerontopsychiatrie
	kraj	ČR		
Počet oddělení	4	28	2	1
Počet pracovníků ¹⁾				
lékaři	74,37	473,95	10,23	3,00
ZPBD ²⁾	500,79	2 876,07	87,05	9,20
sestry ²⁾ u lůžka	464,54	2 712,82	84,05	9,20
ZPOD ²⁾ u lůžka	222,50	1 335,79	55,36	11,00
Průměrný počet lůžek	1 560,00	9 242,59	270,00	30,00
Průměrný denní stav obsazených lůžek				
celkem	1 403,9	8 486,3	185,2	26,4
na 1 lékaře	18,9	17,9	18,1	8,8
na 1 sestru ²⁾ u lůžka	3,0	3,1	2,2	2,9
Počet lékařů na 100 lůžek	4,77	5,13	3,79	10,00
Počet ZPBD ²⁾ na 100 lůžek	32,10	31,15	32,24	30,67
Počet hospitalizovaných	5 528	40 776	842	99
Nemocniční letalita	32,5	38,0	-	144,3
Využití lůžek ve dnech	328,5	335,1	250,3	320,7
Průměrná ošetrovací doba	92,7	76,0	80,3	97,7
Prostoj lůžek ³⁾	10,1	5,6	19,3	13,5

¹⁾ Součet úvazků

²⁾ Zdravotničtí pracovníci dle zákona č. 96/2004 Sb.

ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (§ 5 - § 21)

sestry - všeobecné sestry a porodní asistentky (§ 5 - § 6)

ZPOD - zdravotničtí pracovníci nelékaři pod odborným dohledem nebo přímým

³⁾ Ve dnech na 1 hospitalizovaného z lůžek schopných provozu

Seznam OLÚ s psychiatrickým oddělením v kraji:

Psychiatrická léčebna Havlíčkův Brod

Psychiatrická léčebna Jihlava

Dětská psychiatrická léčebna Velká Bíteš

Další lůžkové zařízení:

PATEB s.r.o., Psychiatrie v Jemnici

Personální zajištění a kapacita psychoterapeutických stacionářů

Území	Počet míst k 31.12.2006	Počet ¹⁾		
		lékařů	ZPBD ²⁾	psychologů
kraj Vysočina	41	0,38	2,00	2,00
ČR	295	23,94	17,30	26,65

Území	Počet pacientů			
	celkem	na 1 lékaře ¹⁾	na 1 psychologa ¹⁾	na 10 000 obyvatel
kraj Vysočina	177	465,79	88,50	3,46
ČR	7 878	329,07	295,61	7,67

¹⁾ Součet úvazků, vč. smluvních

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb. o nelékařských povoláních § 5 - § 21